

**VOOR DE RECHTEN
VAN IEDER MENS**

**BITS OF
FREEDOM**

Amsterdam, 4 september 2026

Betreft: positie Amnesty International en Bits of Freedom t.a.v. Team Openbare Orde Inlichtingen (TOOI) voor het commissiedebat politie van 9 september 2026

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 6 maart 2026 bood de Autoriteit Persoonsgegevens haar onderzoek inzake het Team Openbare Orde Inlichtingen (TOOI) van de politie aan de Tweede Kamer aan. De Autoriteit Persoonsgegevens concludeert dat dit inlichtingenwerk geen basis heeft in de wet. De toezichthouder roept de Tweede Kamer op tot een breed debat over de activiteiten van TOOI, de grenzen waarbinnen deze zouden moeten plaatsvinden en de invulling van het gezag bij de inzet.

Amnesty en Bits of Freedom onderschrijven de bevindingen van de toezichthouder. Hoewel het begrijpelijk is dat de politie algemene informatie inwint over ontwikkelingen en fenomenen ten behoeve van haar informatiepositie, is de afgelopen jaren gebleken dat hierbij ook op onrechtmatige wijze gevoelige persoonsgegevens worden verwerkt van onschuldige burgers.

Amnesty en Bits of Freedom hebben grote zorgen over de impact van deze registraties op het recht op privacy, de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging en vergadering en het recht om niet gediscrimineerd te worden. Wereldwijd zien de organisaties dat de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht onder druk staan doordat autoriteiten onrust beantwoorden met repressie. In een vrije samenleving is het essentieel dat ruimte is voor verschillende meningen en dat mensen zich vrij en veilig voelen om hun mening te laten horen.

De oproep van de Autoriteit Persoonsgegevens tot een breed debat over de activiteiten van TOOI wordt door de organisaties onderschreven, waarbij de Tweede Kamer wordt opgeroepen op om daarbij aandacht te besteden aan bescherming van de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht in alle gegevensverwerkingen door de politie – aangezien de registratie van protest door de politie ook plaatsvindt buiten TOOI.

Amnesty en Bits of Freedom roepen de Kamer op om:

- ➔ Politieke vrijheden van mensen te beschermen door een verbod op registratie van politieke activiteiten door de autoriteiten in te voeren;
- ➔ Databanken die vervuld zijn met onrechtmatig verkregen gegevens over politieke activiteiten van mensen volledig op te schonen;
- ➔ Effectieve rechtsbeschermingsmiddelen in het leven te roepen voor de registratie van politieke activiteiten.

1. Bescherm de politieke vrijheden: stop registratie van politieke activiteiten

TOOI en andere onderdelen van de politie verzamelen niet alleen gegevens van mensen die verdacht worden van strafbare feiten, maar ook van mensen die simpelweg hun vrijheid van meningsuiting of demonstratierecht uitoefenen. Door onder meer ID-controles en sociale media monitoring verzamelt de politie informatie over wie deelneemt aan vreedzaam protest en registreert zij de namen van deelnemers vervolgens in politiesystemen.

Deze persoonsgegevens worden opgeslagen in politiesystemen die ongeveer 30,000 politieagenten kunnen bevragen. Vaak zonder dat de betrokkene daarvan af weet en zich tegen onjuiste of onrechtmatig verzamelde gegevens kan verweren. Zo worden onder het mom van ‘openbare orde’ bezorgde burgers die vreedzaam hun mening uiten gemonitord, gecontroleerd en geregistreerd in politiesystemen.

De gegevens die de politie in dit kader buiten de strafrechtelijke context registreert zijn politieke opvattingen en activiteiten - dat zijn gevoelige gegevens waarvoor strenge regels gelden onder het recht op privacy en het gegevensbeschermingsrecht.¹ **De opslag van politieke opvattingen en activiteiten door de politie in databanken is in strijd met mensenrechten.**²

De politie heeft in meerdere klachtenprocedures erkend dat onrechtmatige gegevensverwerkingen plaatsvonden, en daar ook excuses voor aangeboden, maar in de praktijk gaan deze verwerkingen door.³ Om de politie te ondersteunen in beleid en de praktijk in lijn te brengen met mensenrechtenstandaarden is het noodzakelijk dat de wetgever de taken van de politie duidelijk afbakent – zodat helder is wat wel, en vooral ook wat niet, verwacht wordt van de politie. Amnesty en Bits of Freedom roepen de Tweede Kamer als medewetgever op om:

- ➔ De registratie van politieke activiteiten door politiediensten zoals TOOI af te keuren;

¹ Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (Verdrag 108+), artikel 6; Richtlijn 2016/680 van de EU, artikel 10.

² Amnesty International, *Ongecontroleerde macht: ID-controles en gegevensverzameling van vreedzame demonstranten in Nederland* (2023); Amnesty International, *In beeld bij de politie: camerasurveillance bij vreedzaam protest in Nederland* (2024).

³ Amnesty International, *Toezicht gezocht* (2025).

- ➔ De registratie van politieke activiteiten nadrukkelijk te verbieden in de wet die de bevoegdheden van TOOI en andere vormen van politiesurveillance regelt (zoals het Wetsvoorstel gegevensvergaring openbare orde en Wetsvoorstel online aangejaagde openbare-ordeverstoring).

2. Breng politiesystemen in lijn met privacywetgeving

Registraties in politiesystemen kunnen grote impact hebben, zeker wanneer het gaat om zogenaamde CTER-registraties. De Nationale ombudsman concludeerde in november 2024 dat het toezicht op dergelijke gegevensverwerkingen op dit moment onvoldoende is.⁴ Daarnaast blijkt uit onderzoek van Amnesty dat rechtsmiddelen niet altijd effectief zijn: veel klachten worden niet grondig behandeld en de klachtenprocedure biedt vaak geen rechtsherstel.⁵

Ook de politie zelf vraagt aandacht voor het feit dat controlemechanismen achterblijven. In de strategische agenda voor 2025-2026 erkent de politie dat zij onvoldoende in staat is om de “hygiëne en integriteit” van data in politiesystemen te waarborgen en te garanderen. Daarbij merkt de politie op dat betere bescherming van mensenrechten essentieel is voor de legitimiteit van de politie.⁶

Om mensenrechten in de praktijk daadwerkelijk beter te beschermen is sterk, onafhankelijk toezicht noodzakelijk. De Minister schrijft in zijn reactie op het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens dat samen met de Korpschef en het gezag een verkenning zal worden gedaan naar de mogelijke handelingsopties van de politie.⁷ Het is van belang dat in het vervolgproces ook onafhankelijke toezichthouders worden betrokken. Nu het rapport niet openbaar is, moet de Kamer extra alert zijn dat onafhankelijke toezichthouders worden betrokken voor de bescherming van fundamentele rechten. Amnesty en Bits of Freedom roepen de Tweede Kamer op om:

- ➔ Een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar passend rechtsherstel voor mensen wiens politieke activiteiten zijn geregistreerd in politiesystemen;
- ➔ Het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens te openbaren zodat onafhankelijke mensenrechtenorganisaties betrokken kunnen worden in de bescherming van fundamentele rechten;
- ➔ Een openbaar rondetafelgesprek te organiseren over dataverzameling rond politieke uitingen in politiesystemen met uitvoeringsorganisaties, toezichthouders, dataspecialisten en mensenrechtenorganisaties.

⁴ Nationale ombudsman, *Blind vertrouwen?* 2024/098.

⁵ Amnesty International, *Toezicht gezocht* (2025).

⁶ *Stevig staan in deze tijd: Strategische agenda politie 2025-2030*, p. 19.

⁷ Brief regering, Rapport Autoriteit Persoonsgegevens over TOOI, 20 maart 2026, kenmerk 29628-1317.